YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

30 päivänä huhtikuuta 2009 *

Asiassa C-531/07,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Oberster Gerichtshof (Itävalta) on esittänyt 13.11.2007 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 29.11.2007, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Fachverband der Buch- und Medienwirtschaft

vastaan

LIBRO Handelsgesellschaft mbH,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. W. A. Timmermans sekä tuomarit K. Schiemann, P. Kūris, L. Bay Larsen ja C. Toader (esittelevä tuomari),

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

julkisasiamies: V. Trstenjak,
kirjaaja: hallintovirkamies K. Sztranc-Sławiczek,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 16.10.2008 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Fachverband der Buch- und Medienwirtschaft, edustajinaan Rechtsanwalt B. Tonninger ja Rechtsanwalt E. Riegler,

– LIBRO Handelsgesellschaft mbH, edustajanaan Rechtsanwalt G. Prantl,

– Itävallan hallitus, asiamiehinään C. Pesendorfer ja G. Thallinger,

– Saksan hallitus, asiamiehenään M. Lumma,

– Espanjan hallitus, asiamiehenään J. López-Medel Bascones,

– Ranskan hallitus, asiamiehinään G. de Bergues ja A.-L. Vendrolini,

– Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään R. Sauer ja B. Schima,

– EFTAn valvontaviranomainen, asiamiehinään N. Fenger ja F. Simonetti,

kuultuaan julkisasiamiehen 18.12.2008 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee EY 3 artiklan 1 kohdan, EY 10 artiklan, EY 28 artiklan, EY 30 artiklan, EY 81 artiklan ja EY 151 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa kantajana on Fachverband der Buch- und Medienwirtschaft (kauppakamarin kirja- ja media-alan ammattialaliitto, jäljempänä Fachverband) ja vastaajana LIBRO Handelsgesellschaft mbH (jäljempänä LIBRO) ja jossa Fachverband vaatii tuomioistuinta kieltämään LIBROa mainostamasta kirjojen myyntiä maan alueella kirjojen määrähintajärjestelmästä annetun liittovaltion lain

(Bundesgesetz über die Preisverbindung bei Büchern; BGBl. I 45/2000; jäljempänä BPrBG) mukaan vahvistettuja hintoja alemmilla hinnoilla.

Asiaa koskevat kansalliset oikeussäännöt

BPrBG

3 BPrBG:n 1 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Tätä liittovaltion lakia sovelletaan saksankielisten kirjojen ja nuottien kustantamiseen ja maahantuontiin ja niillä käytävään kauppaan valtioiden rajat ylittävää sähköistä kauppaa lukuun ottamatta. Lailla pyritään sellaiseen hinnan määräämiseen, jonka osalta otetaan huomioon kirjojen asema kulttuurihyödykkeenä, kuluttajien intressi saada kirjoja kohtuulliseen hintaan ja kirjakauppa-alan liiketaloudelliset olosuhteet.”

4 BPrBG:n 3 §:ssä säädetään seuraavaa:

”(1) Edellä 1 §:ssä tarkoitetun tavaran kustantaja tai maahantuoja on velvollinen vahvistamaan kustantamalleen tai Itävaltaan maahantuomalleen 1 §:ssä tarkoitetulle tavaralle vähittäismyyntihinnan ja julkaisemaan sen.

(2) Maahantuoja ei saa alittaa kustantajan sen valtion, jossa kirja on kustannettu, osalta vahvistamaa tai suosittelemaa vähittäismyyntihintaa tai sellaisen kustantajan, jonka kotipaikka ei ole jonkin Euroopan talousalueesta (ETA) tehdyn sopimuksen sopimusvaltion alueella, Itävallan liittovaltion osalta suosittelemaa vähittäismyyntihintaa, josta vähennetään siihen sisältyvä liikevaihtovero.

(3) Euroopan talousalueesta (ETA) tehdyn sopimuksen sopimuspuolena olevasta valtiosta tavanomaisesta sisäänostohinnasta poikkeavaan alhaisempaan sisäänostohintaan 1 §:ssä tarkoitetun tavaran ostanut maahantuoja saa 2 §:stä poiketen alittaa kustantajan sen valtion, jossa kirja on kustannettu, osalta vahvistaman tai suositteleman myyntihinnan – tai jälleentuontitapauksissa Itävaltaan sijoittautuneen kustantajan vahvistaman hinnan – saatua kaupallista etua vastaavalla määrällä.

– –

(5) Edellä 1–4 momentin mukaan vahvistettavaan vähittäismyyntihintaan on lisättävä 1 §:ssä tarkoitetun tavaran osalta Itävallassa sovellettava liikevaihtovero.”

5 BPrBG:n 5 §:ssä säädetään seuraavaa:

”(1) Vähittäismyyjät saavat alittaa 1 §:ssä tarkoitettua tavaraa kuluttajille luovuttaessaan 3 §:n mukaan vahvistettavan vähittäismyyntihinnan enintään viidellä prosentilla.

(2) Vähittäismyyjät eivät saa ilmoittaa elinkeinotoiminnassaan kilpailutarkoituksessa 1 momentissa tarkoitetun vähittäismyyntihinnan alittamisesta.

(3) Edellä 1 momentissa säädetty velvollisuus ei päde 1 §:ssä tarkoitettuihin tavaroihin, joiden vähittäismyyntihinta on julkistettu ensimmäisen kerran 4 §:n mukaisesti yli 24 kuukautta sitten ja joiden toimitusajankohdasta on yli kuusi kuukautta."

Sammelreversin sopimusperusteinen järjestelmä

6 Erityisesti ennakkoratkaisupyynnöstä ja Euroopan yhteisöjen komission huomautuksista ilmenee, että saksalaiset ja itävaltalaiset kustantajat ja kirjakauppiaat olivat tehneet 30.6.2000 asti useita mallisopimuksia, jotka muodostivat Sammelrevers 1993 -järjestelmän. Järjestelmässä vahvistettiin saksankielisten kirjojen myyntihinta, ja se perustui olennaisilta osin kirjakauppiaiden velvollisuuteen noudattaa kustantajan vahvistamaa myymälähintaa.

7 Sammelrevers ilmoitettiin komissiolle, joka antoi siitä 22.1.1998 väitetiedoksiannon ja vaati sen jälkeen 8.2.2000 antamassaan tiedoksiannossa, että itävaltalaisten kustantajien oli irtauduttava järjestelmästä ja että kaikki rajat ylittävät vaikutukset oli poistettava viimeistään 30.6.2000. Ilmoituksen tekijät esittivät näin ollen 31.3. ja 10.5.2000 Sammelrevers-järjestelmän muutetun version, jolla oli määrä purkaa itävaltalaisten kustantajien ja kirjakauppiaiden välillä tehdyt sopimukset; kyseiset kustantajat ja kirjakauppiaat irtautuivat näin ollen virallisesti tästä järjestelmästä. Uudesta järjestelmästä annettiin tämän jälkeen puuttumattomuustodistus (asia COMP/34.657 – Sammelrevers) (EYVL 2000, C 162, s. 25), jossa komissio totesi, että järjestelmällä ei ole merkittäviä vaikutuksia jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

8 Fachverbandin toimivaltaan kuuluu sellaisten myyntihintojen julkaiseminen, joita kirjakauppiaiden on noudatettava BPrBG:n 3 §:n 1 momentin nojalla myydessään saksankielisiä kirjoja Itävallassa, ja lisäksi sen tehtävänä on valvoa, että vähittäiskauppiaat noudattavat näiden kirjojen mainonnassa vähittäismyyntihintaa.

9 LIBROlla on 219 haaraliikettä Itävallassa, ja 80 prosenttia sen myymistä kirjoista tulee ulkomailta.

10 LIBRO alkoi elokuusta 2006 lähtien markkinoida Itävallassa Saksassa kustannettuja kirjoja Saksan tavanomaisilla hinnoilla, jotka alittavat Itävallan alueen osalle vahvistetut vähimmäishinnat.

11 Fachverband teki kansalliselle ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle turvaamistoimihakemuksen, jossa se vaati tuomioistuinta kieltämään LIBROa harjoittamasta tällaista mainontaa. Kansallinen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hyväksyi tämän hakemuksen, koska se katsoi, että Itävallan määrähintajärjestelmä on, vaikkakin sillä rajoitetaan tavaroiden vapaata liikkuvuutta EY 28 artiklan vastaisesti, perusteltu ”kulttuurisyistä ja viestintävälineiden monimuotoisuuden säilyttämiseksi”. Valitustuomioistuin vahvisti tämän päätöksen.

12 LIBRO on hakenut tähän päätöksen muutosta Revision-valituksella. Oberster Gerichtshof toteaa ennakkoratkaisupyynnössään, että yhteisöjen tuomioistuin ei ole vielä vastannut hintajärjestelmiä koskevassa oikeuskäytännössään, erityisesti asiassa

229/83, Association des Centres distributeurs Leclerc ja Thouars Distribution, 10.1.1985 antamassaan tuomiossa (Kok., s. 1, Kok. Ep. VIII, s. 1) ja asiassa C-9/99, Échirolles Distribution, 3.10.2000 antamassaan tuomiossa (Kok., s. I-8207), kysymykseen siitä, onko yhteisön oikeus esteenä pääasiassa kysymyksessä olevan kaltaiselle kansalliselle määrähintajärjestelmälle ja millä ehdoilla näin mahdollisesti on. Se korostaa lisäksi, että Itävallan oikeustieteellisessä kirjallisuudessa esitetyissä mielipiteissä ollaan erimielisiä tämän järjestelmän yhteensopivuudesta yhteisön oikeuden sääntöjen kanssa.

13 Tällaisessa tilanteessa Oberster Gerichtshof on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko EY 28 artiklaa tulkittava siten, että se on sinänsä esteenä sellaisten kansallisten säännösten soveltamiselle, joissa velvoitetaan ainoastaan saksankielisten kirjojen maahantuoja vahvistamaan Itävaltaan maahantuomilleen kirjoille kirjan vähittäismyyjää sitova myyntihinta ja julkaisemaan se, jolloin maahantuoja ei saa alittaa kustantajan sen valtion, jossa kirja on kustannettu, osalta vahvistamaa tai suosittelemaa vähittäismyyntihintaa tai sellaisen kustantajan, jonka kotipaikka ei ole jonkin Euroopan talousalueesta (ETA) tehdyn sopimuksen sopimusvaltion alueella, Itävallan valtion osalta suosittelemaa vähittäismyyntihintaa, josta vähennetään siihen sisältyvä liikevaihtovero, mutta tästä on olemassa poikkeus sellaista tapausta varten, että ETA-sopimuksen sopimuspuolena olevasta valtiosta tavanomaisesta sisäänostohinnasta poikkeavaan alhaisempaan sisäänostohintaan kirjan ostanut maahantuoja saa alittaa kustantajan sen valtion, jossa kirja on kustannettu, osalta vahvistaman tai suositteleman myyntihinnan – tai jälleentuontitapauksissa Itävaltaan sijoittautuneen kustantajan vahvistaman hinnan – saatua kaupallista etua vastaavalla määrällä?

2) Jos ensimmäiseen kysymykseen annetaan myöntävä vastaus:

Onko ensimmäisessä kysymyksessä tarkoitettu kansallinen lakisääteinen kirjojen määrähintajärjestelmä, joka on mahdollisesti myös siitä syystä sinänsä yhteensopimaton EY 28 artiklan kanssa, että se muodostaa myyntijärjestelyn, jolla puututaan tavaroiden vapaaseen liikkuvuuteen, perusteltu EY 30 tai EY 151 artiklan

nojalla sillä perusteella, että sen tarkoituksena on täysin yleisen kuvauksen mukaan tarve ottaa huomioon ”kirjojen asema kulttuurihyödykkeenä, kuluttajien intressi saada kirjoja kohtuulliseen hintaan ja kirjakauppa-alan liiketaloudelliset olosuhteet”, esimerkiksi kirjatuotannon edistämistä, säänneltyyn hintaan saatavaa moninaista kirjavalikoimaa ja kirjakauppojen moninaisuutta koskevan yleisen edun taustaa vasten siitä huolimatta, että ei ole olemassa sellaisia empiirisiä tietoja, joilla voitaisiin todistaa, että päämäärät, joihin tässä pyritään, ovat toteutettavissa lakisääteisellä velvollisuudella myydä kirjoja määrättyyn hintaan?

3) Jos ensimmäiseen kysymykseen annetaan kieltävä vastaus:

Onko ensimmäisessä kysymyksessä tarkoitettu kansallinen lakisääteinen kirjojen määrähintajärjestelmä yhteensopiva EY 3 artiklan 1 kohdan g alakohdan, EY 10 ja EY 81 artiklan kanssa siitä huolimatta, että se seurasi suoraan ajallisesti ja sisällöllisesti sitä edeltänyttä sopimusteitse toteutettua kirjakauppiaiden velvoitetta myydä kirjat kustantajien kustantamoiden tuotteiden osalta vahvistamiin hintoihin (Sammelreverssystem 1993) ja korvasi tämän sopimukseen perustuvan järjestelmän?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

14 Koska pääasia koskee LIBROn suorittamaa kirjojen maahantuontia toisesta jäsenvaltiosta, yhteisöjen tuomioistuimen vastausten kohteena on oltava se, ovatko EY:n perustamissopimuksen yhteisön sisäistä kauppaa koskevat määräykset esteenä BPrBG:n niille säännöksille, jotka koskevat saksankielisten kirjojen tuontia toisesta jäsenvaltiosta.

Ensimmäinen kysymys

15 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään, onko EY 28 artiklaa tulkittava siten, että se on esteenä BPrBG:n 3 §:n, 2, 3 ja 5 momenttiin sisältyvän kaltaiselle kansalliselle sääntelylle, joka koskee maahantuotujen kirjojen hintaa.

16 Tältä osin on huomautettava, että yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan EY 28 artiklassa tarkoitettuja määrällisiä rajoituksia vaikutukseltaan vastaavia toimenpiteitä ovat kaikki kauppaa koskevat jäsenvaltioiden säädökset, jotka voivat tosiasiallisesti tai mahdollisesti rajoittaa yhteisön sisäistä kauppaa suoraan tai välillisesti (ks. asia 8/74, Dassonville, tuomio 11.7.1974, Kok., s. 837, Kok. Ep. II, s. 349, 5 kohta).

17 Kuitenkaan tällainen rajoitus ei ole tiettyjä myyntijärjestelyjä rajoittavien tai ne kieltävien kansallisten oikeussääntöjen soveltaminen muista jäsenvaltioista tuotuihin tuotteisiin, jos niitä sovelletaan kaikkiin jäsenvaltion alueella toimiviin toimijoihin ja jos niillä on oikeudellisesti ja tosiasiallisesti sama vaikutus sekä kotimaisten tuotteiden että muista jäsenvaltioista maahantuotujen tuotteiden markkinointiin. Jos nimittäin nämä edellytykset täyttyvät, tällaisten säädösten soveltaminen sellaisten toisesta jäsenvaltiosta tuotujen tuotteiden myyntiin, jotka ovat tämän valtion oikeussääntöjen mukaisia, ei näet ole omiaan estämään näiden tuotteiden markkinoille pääsyä eikä rajoittamaan sitä enempää kuin kotimaisten tuotteiden markkinoille pääsyä (ks. yhdistetyt asiat C-267/91 ja C-268/91, Keck ja Mithouard, tuomio 24.11.1993, Kok., s. I-6097, 16 ja 17 kohta ja asia C-110/05, komissio v. Italia, tuomio 10.2.2009, Kok., s. I-519, 36 kohta).

18 Fachverbandin ja Itävallan, Saksan sekä Ranskan hallitusten mukaan pääasiassa kysymyksessä olevalla lainsäädännöllä luodaan kotimaisiin ja maahantuotuihin kirjoihin sovellettava myyntijärjestely, jossa ei tehdä eroa kotimaisten ja maahantuotujen kirjojen välillä ja jossa viimeksi mainittuja kirjoja ei kohdella epäedullisimmin,

koska siinä asetetaan velvollisuus vahvistaa vähittäismyyntihinta kaikille saksankielisille kirjoille siitä riippumatta, mistä ne ovat peräisin.

19 Tätä perustetta ei voida hyväksyä. Ennakkoratkaisukysymys ei nimittäin koske BPrBG:n 3 §:n 1 momenttia, joka koskee kustantajien ja maahantuojien velvollisuutta vahvistaa kotimaisten ja maahantuotujen kirjojen vähittäismyyntihinnat, vaan 3 §:n 2 ja 3 momenttia, joita sovelletaan ainoastaan maahantuotuihin kirjoihin.

20 Koska BPrBG:n 3 §:n kaltainen kansallinen kirjojen hintasääntely ei koske näiden tuotteiden ominaisuuksia vaan ainoastaan niitä järjestelyjä, joiden mukaisesti niitä voidaan myydä, sen on katsottava koskevan edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Keck ja Mithouard annetussa tuomiossa tarkoitettuja myyntijärjestelyjä. Kuten tuosta tuomiosta ilmenee, tällainen myyntijärjestely voi olla kuulumatta EY 28 artiklassa määrätyn kiellon soveltamisalaan ainoastaan silloin, jos se täyttää nyt esillä olevan tuomion 17 kohdassa mainitut edellytykset.

21 Tältä osin on todettava, että – kuten EFTAn valvontaviranomainen ja komissio ovat korostaneet – koska kyseisessä 3 §:n 2 momentissa kielletään itävaltalaisia saksankielisten kirjojen maahantuojia alittamasta kustantajan sen valtion, jossa kirja on kustannettu, osalta vahvistamaa tai suosittelemaa vähittäismyyntihintaa, josta vähennetään siihen sisältyvä arvonlisävero, siinä säädetään maahantuotujen kirjojen epäedullisemmasta kohtelusta, koska sillä estetään itävaltalaisia maahantuojia ja ulkomaisia kustantajia vahvistamasta vähittäismyyntihinnan vähimmäismäärää maahantuontimarkkinoiden ominaispiirteiden perusteella, kun taas itävaltalaiset kustantajat saavat vapaasti vahvistaa tuotteidensa vähimmäishinnat niiden kotimaan markkinoilla tapahtuvaa vähittäismyyntiä varten.

22 Näin ollen tällainen sääntely on katsottava EY 28 artiklan vastaiseksi tuonnin rajoitusta vaikutukseltaan vastaavaksi toimenpiteeksi, koska siinä annetaan maahantuotujen kirjojen osalta erillinen sääntely, jonka vaikutuksesta toisista jäsenvaltioista peräisin

olevia tuotteita kohdellaan epäedullisemmin (ks. vastaavasti em. asia Association des Centres distributeurs Leclerc ja Thouars Distribution, tuomion 23 kohta).

23 Saksan hallitus totesi istunnossa, että kaikki Itävallan sääntelyn rajoittavia vaikutuksia koskevat väitteet ovat perusteettomia siksi, että Saksasta peräisin olevien kirjojen tuonti Itävaltaan kattaa tosiasiassa suurimman osan Itävallan kirjamarkkinoista ja koska Itävallan saksankielisten kirjojen markkinoita ei voida tarkastella itsenäisinä Saksan markkinoihin nähden. Tosiasiassa on olemassa nimittäin yhtenäismarkkinat, joilla saman kirjan molemmissa jäsenvaltiossa myytyjen eri painosten välillä ei ole kilpailua, koska vähittäiskaupan hinnan ero on epäoleellinen.

24 Näitä seikkoja, joita ei ole kiistetty, ei voida ottaa huomioon. Nimittäin vaikka oletettaisiinkin, että saksankielisten kirjojen kustantamoja ja erityisesti Saksaan sijoittautuneita kustantamoja ei kohdella epäedullisesti sellaisen maahantuotujen kirjojen hintaa koskevan Itävallan sääntelyn takia, jonka nojalla ne voivat kontrolloida Itävallan markkinoiden hintoja ja myös varmistaa, että nämä hinnat eivät ole siinä valtiossa, jossa kirja on kustannettu, käytettyjä hintoja alhaisempia, tällaisilla seikoilla ei voida sulkea pois sitä, että pääasiassa kysymyksessä olevan kaltaisella sääntelyllä on rajoittava vaikutus itävaltalaisten maahantuojien kilpailukykyyn, koska ne eivät voi toimia markkinoillaan vapaasti toisin kuin itävaltalaiset kustantajat, jotka ovat niiden suoria kilpailijoita.

25 Fachverband ja Itävallan hallitus korostavat lisäksi, että vapaus vahvistaa vähittäismyyntihinnat toteutetaan joka tapauksessa sillä, että BPrBG:n 3 §:n 3 momentissa maahantuojalle myönnetään mahdollisuus soveltaa ulkomaisen kustantajan tavanomaisia hintoja alempaa hintaa, jos alennus vastaa maahantuojan samaa kaupallista etua, sekä sillä, että BPrBG:n 5 §:n mukaan vähittäismyyjä voi myöntää saman lain 3 §:n 1 momentin mukaan vahvistetusta vähittäismyyntihinnasta viiden prosentin alennuksen.

26 LIBRO korostaa sen sijaan, että maahantuojien on mahdotonta laskea ostosta saatua etua ja laskea siten BPrBG:n 3 §:n 3 momentissa tarkoitettua alennusta, koska kirjojen hintoja ei voida tietää ennen niiden markkinoille saattamista sen vuoksi, että – kuten julkisasiamies on todennut – hinnat, joilla tukku- ja vähittäiskauppiaat ostavat kirjat saksalaisilta kustantajilta, ovat periaatteessa liikesalaisuuksia.

27 Tältä osin on todettava, että tässä momentissa säädettyä alennusta ei voida katsoa – kuten Itävallan hallitus on väittänyt – tasauksen muodoksi, jonka ansiosta maahantuoja voi oman hintapolitiikkansa mukaisesti sisällyttää vähittäiskauppahintaan kaikki vientijäsenvaltiossa saadut edut. Suuria määriä ostava maahantuoja, kuten LIBRO, ei voi tästä alennusta koskevasta säännöksestä huolimatta vahvistaa kaikkien tuotujen kirjojen osalta vapaasti sellaisia hintoja, jotka alittaisivat sen valtion, jossa kirja on kustannettu, tavanomaiset hinnat. Se voi nimittäin soveltaa alennusta ainoastaan sellaisten kirjojen osalta, jotka se on saanut edullisempaan hintaan.

28 Lisäksi vähittäismyyjällä sekä Itävallassa kustannettujen kirjojen että maahantuotujen kirjojen myynnin osalta oleva mahdollisuus antaa BPrBG:n 5 §:n 1 momentin nojalla viiden prosentin alennus kustantajien ja maahantuojien vahvistamasta hinnasta ei voi olla sellainen seikka, jonka perusteella voitaisiin oikeutetusti päätyä katsomaan, että BPrBG:llä taataan kaikille kauppaketjun eri tasolla oleville yrityksille vapaus vahvistaa Itävaltaan tuotujen saksankielisten kirjojen hinnat, koska tämä mahdollisuus on olemassa ainoastaan sinä ajankohtana, jona kirja myydään loppukuluttajalle, eikä tätä alennusta saa BPrBG:n 5 §:n 2 momentin mukaan mainostaa. Julkaistuksi hinnaksi jää näin ollen BPrBG:n 3 §:n mukaisesti vahvistettu hinta.

29 Tällaisessa tilanteessa ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että pääasiassa kysymyksessä olevan kaltainen kansallinen sääntely, jossa saksankielisten kirjojen maahantuojia kielletään alittamasta kustantajan sen valtion, jossa kirja on kustannettu,

osalta vahvistamaa tai suosittelemaa vähittäismyyntihintaa, on EY 28 artiklassa tarkoitettu tuonnin määrällisiä rajoituksia vaikutukseltaan vastaava toimenpide.

Toinen ennakkoratkaisukysymys

30 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy toisella kysymyksellään sitä, voiko siinä tapauksessa, että ensimmäiseen kysymykseen annetaan myöntävä vastaus, BPrBG:n 3 §:n 2, 3 ja 5 momenttiin sisältyvän kaltainen maahantuotujen kirjojen hintaa koskeva kansallinen sääntely, jonka tavoitteena on kyseisen lain 1 §:n mukaan ”sellainen [kirjojen] hinnan määrääminen, jonka osalta otetaan huomioon kirjojen asema kulttuurihyödykkeenä, kuluttajien intressi saada kirjoja kohtuulliseen hintaan ja kirjakauppa-alan liiketaloudelliset olosuhteet”, olla perusteltu EY 30 ja EY 151 artiklan nojalla.

31 Itävallan hallitus toteaa, että jos mainittua maahantuotujen saksankielisten kirjojen vahvistettujen vähimmäishintojen järjestelmää ei olisi, suurelle yleisölle suunnattujen kirjojen hinnat laskisivat, minkä johdosta tämäntyyppisten kirjojen ansiosta saatu voittomarginaali häviäisi. Sellaisesta voittomarginaalin häviämisestä seuraisi, että sisällöltään vaativimpien, mutta taloudellisesti vähemmän houkuttelevien teosten tuotantoa ja markkinointia ei voitaisi enää rahoittaa, ja suuret kirjakaupat, jotka myyvät ennen kaikkea kaupallisia tuotteita, syrjäyttäisivät markkinoilta pienet kirjakaupat, joilla on tavallisesti myynnissä suuri määrä tällaisia vaativampia kirjoja. Sitä paitsi Itävallan kaltaisilla markkinoilla, joille on ominaista, että kirjakauppa-alan keskittymisaste on pieni ja maahantuonti Saksasta on merkittävää, sellainen järjestelmä on oikeasuhteinen keino näiden yleisen edun mukaisten tavoitteiden toteuttamiseen.

32 Tämän osalta on korostettava ensinnäkin, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mainitsemat tavoitteet, kuten kirjan suojeleminen kulttuurihyödykkeenä, eivät voi olla EY 30 artiklassa tarkoitettu tuonnin rajoituksen oikeuttamisperuste (ks. vastaavasti em. asia Association des Centres distributeurs Leclerc ja Thouars Distribution, tuomion 30 kohta). Kulttuurin moninaisuuden suojelua yleensä ei

nimittäin voida katsoa EY 30 artiklassa tarkoitetuksi ”taiteellisten, historiallisten tai arkeologisten kansallisaarteiden suojelemiseksi”.

33 Kuten lisäksi julkisasiamies on todennut, EY 151 artiklaan, joka koskee Euroopan yhteisön toimintaa kulttuurin alalla, ei voida vedota määräyksenä, joka on otettu yhteisön oikeuteen oikeuttamisperusteena kaikkia sellaisia tämän kansallisia toimenpiteitä varten, jotka voivat rajoittaa yhteisön sisäistä kauppaa.

34 Sen sijaan kirjan suojeleminen kulttuurihyödykkeenä voidaan katsoa yleisen edun mukaiseksi pakottavaksi vaatimukseksi, jonka takia tavaroiden vapaan liikkuvuuden rajoitus voi olla perusteltu sillä edellytyksellä, että näiden toimenpiteiden on oltava sellaisia, että asetettu tavoite voidaan saavuttaa niiden avulla, eikä niillä ylitetä sitä, mikä on tarpeen sen saavuttamiseksi.

35 Kuten komissio ja EFTAn valvontaviranomainen ovat todenneet, tavoite suojella kirjaa kulttuurihyödykkeenä voidaan saavuttaa maahantuojan kannalta vähemmän rajoittavilla toimenpiteillä esimerkiksi siten, että sallitaan, että maahantuoja tai ulkomainen kustantaja vahvistaa Itävallan markkinoita varten myyntihinnan, jossa otetaan huomioon näiden markkinoiden ominaispiirteet.

36 Tällaisessa tilanteessa toiseen ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava, että kansallinen sääntely, jossa saksankielisten kirjojen maahantuojia kielletään alittamasta kustantajan sen valtion, jossa kirja on kustannettu, osalta vahvistamaa tai suosittelemaa vähittäismyyntihintaa, ei voi olla perusteltu EY 30 artiklan ja EY 151 artiklan eikä yleisen edun mukaisten pakottavien vaatimusten nojalla.

37 Kahteen ensimmäiseen kysymykseen annettu vastaus huomioon ottaen kolmanteen kysymykseen ei ole tarpeen vastata.

Oikeudenkäyntikulut

38 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Kansallinen sääntely, jossa saksankielisten kirjojen maahantuojia kielletään alittamasta kustantajan sen valtion, jossa kirja on kustannettu, osalta vahvistamaa tai suosittelemaa vähittäismyyntihintaa, on EY 28 artiklassa tarkoitettu tuonnin määrällisiä rajoituksia vaikutukseltaan vastaava toimenpide.**

2) **Kansallinen sääntely, jossa saksankielisten kirjojen maahantuojia kielletään alittamasta kustantajan sen valtion, jossa kirja on kustannettu, osalta vahvistamaa tai suosittelemaa vähittäismyyntihintaa, ei voi olla perusteltu EY 30 artiklan ja EY 151 artiklan eikä yleisen edun mukaisten pakottavien vaatimusten nojalla.**

Allekirjoitukset